

Az 1973 első félévi idegenforgalmat, mind országos, mind budapesti viszonylatban jelentős mértékben befolyásolta a több, mint fél évig tartó és csak június közepén feloldott határizár. Ennek következtében ugyanis nagyban csökkent a csehszlovák, továbbá a lengyel forgalom és kisebb mértékben — a repülőgéppel érkezőket kivéve — az NDK-ból érkező turisták száma is. E három ország vendégforgalma az elmúlt években közel kétharmadát tette ki a magyarországi és budapesti idegenforgalomnak.

Ez év első felében Magyarországra összesen 1 372 300 külföldi vendég érkezett, 20%-kal kevesebb, mint 1972 első hat hónapjában. E számadaton belül 30%-kal kevesebb, összesen 967 700 turista jött a szocialista államokból, viszont 24%-kal több, 404 600 a tőkésországo kból.

Részleteiben: Bulgáriából 75 200 (76%), Csehszlovákiából 271 000 (43%), Lengyelországo kból 48 000 (40%), az NDK-ból 85 000 személy (96%) érkezett. A jugoszláv forgalom 15%-kal emelkedett, 299 000 jugoszláv turista jött hazánkba. 3%-kal nőtt (97 000) a román turisták és 7%-kal volt magasabb (88 000) a Szovjetunióból érkező vendégek száma.

A nem szocialista országok közül Ausztriából 145 000 vendég jött, 44%-kal több, mint a bázisidőszakban, a Német Szövetségi Köztársaságo kból 109 000 vendéget fogadtunk, 17%-kal többet, mint tavaly, ugyan-ezen időszakban és számottevően, 34%-kal emelkedett (összesen 28 000 személy) az olasz turisták száma. A többi nyugati országo kból is emelkedett vendégforgalmunk.

Az állategészségügyi célokból elrendelt határizár döntően meghatározta az egyes határszakaszok vendégforgalmát is: amíg a magyar-osztrák határszakaszon 26%-kal, a magyar-jugoszláv határszakaszon 16%-kal, a magyar-szovjet határszakaszon 2%-kal volt magasabb a határátlépések száma, beutazó viszonylatban, addig a magyar-csehszlovák határszakaszt 56%-kal, a magyar-román határszakaszt pedig 14%-kal kevesebben lépték át, mint 1972 első felében. A budapesti határállomásokon — a repülőtéren és a központi hajóállomáson — a forgalom 17%-kal emelkedett. Általánosságban az a tapasztalat, hogy a határizár miatt kiesett forgalmat csak részben sikerült ellensúlyozni a belföldi idegenforgalom növekedésével.

A határizár feloldását követően az idegenforgalmi szervek felkészültek és számítottak a forgalom erőteljes megindulásával. Ez azonban nem következett be, mivel az érintett országok állampolgárai — nem tudván,

hogy a határizár meddig tart — már korábban megszervezték saját vakációjukat, hazai szálláshelyeken. Ennek következtében a forgalom csak lassan emelkedett, dinamikusabb növekedése a határizár feloldását követően egy hónap múltán, július közepétől következett be és számolónk időpontjában közelíti meg az elmúlt évi nagyságrendet.

A magyarországi és budapesti idegenforgalmat ez év első felében az alábbi tendenciák jellemezték:

— a forgalom összetétele jelentős mértékben megváltozott és a tőkésországo kból érkező turisták számának erőteljes emelkedése előnyösen befolyásolta a konvertibilis valutabevételeket;

— ebben az évben is folytatódik az autóval érkező turisták számarányának növekedése, mind szocialista, mind tőkés relációiban;

— az egyéni turizmus fejlődése mellett — bár alacsonyabb mértékben —, de növekszik a szervezett turizmus, az idegenforgalmi és utazási irodák szervezett útjain résztvevő turisták száma.

Az 1973. évi idegenforgalmi felkészülési terv szerint Budapesten, június 30-ával 28 900 férőhelyre bővült a szálláshelyek, szállodák, turisztaszállások, campingek, fízető-vendéglátó-szobák, kollégiumok és üdülo k kapacitása. A múlt évi bázisadatokkal szemben a befogadóképesség 12%-kal magasabb.

A budapesti szállodákban az elmúlt év nyarán 9124 ággyal rendelkezünk. Ebben az évben a kapacitás nem változott, mivel új szálloda nem épült, az érdekelt vállalatok anyagi erőforrásait a régi szállodák felújítására, korszerűsítésére koncentrálták. A Hungária Szálloda és Vendéglátó Vállalat a Szabadság szállóban 160 szobát látott el fürdőszobával, illetve zuhanyozó-fülkével. Az Astoria szállóban új klímaberendezést szereltek be. A felkészülési tervhez mérten késedelmet szenved a Wien szállóban a kongresszusi terem kialakítása, az Olympia szállóban pedig a szezon végére készül el a tervezett szauna és úszómedence.

Némi kitérével feltétlenül érinteni kell a további évek szállodaépítéseit, mivel — a tapasztalatok szerint is — egy-egy új szállodai beruházás előkészítése, helykijelölése, megtervezése közel két esztendő, kivitelezése pedig legalább ugyanennyi időt igényel. A kapott információk szerint a Hilton szálló felépítése 1975 végére várható. Pillanatnyilag vita támadt a beruházó és a városrendezési szervek között a margitszigeti új gyógyszálló kiviteli terveinek jó-

vághatása körül. A Budapesti Idegenforgalmi Igazgatóság beruházásaként természetesen épül a Hotel Európa, amelynek megnyitására a jövő év tavaszán kerül sor. Tervezik a Krisztina körúton, a Déli pályaudvar folytatásában elhelyezendő új szállodát, és a Sport szálló újabb szárny-épületét, további szálloda-építkezések előkészítéséről azonban nincs tudomásunk, és így nem várható a szállodai kapacitás bővülése az 1975 után elkövetkezendő esztendőben.

A forgalmat illetően: a Hungarohotels vállalatnál a határizár kieséseket okozott, a forgalom június közepéig hullámozt, ez év október 31-ig viszont a szobák erősen foglaltak. A kereslet a jobb szobák iránt tolódott el. A közvetlen konvertibilis valutáért értékesített szobák átlagára napi 30 dollárra emelkedett, ami igen jelentős, de nemzetközi vonatkozásban már korántsem olcsó. Vállalati szinten a szocialista országokból érkezett vendégek eltöltött vendégnapjainak száma 7%-kal csökkent, a nyugati vendégeké 1%-kal emelkedett. A vállalati bevételek 9%-kal, ebből a tőkés bevételek 14%-kal magasabbak, mint a bázisidőszakban. Az átlagos tartózkodási idő nem változott. A foglaltság mértéke 65%-ról 60,6%-ra csökkent.

A vendégforgalom csökkenése nemcsak a szálláshelyek igénybevételeiben jelentett kiesést, érezette hatását az átutazó forgalom csökkenése is, az éttermekben, bisztrókban, vendéglőkben stb.

A bevételek alakulásában közrehatott az a körülmény, hogy az ágazati minisztérium az elmúlt évben módosította, növelte a szállodai és fízetővendéglátó-szobák árat, 1972. április 1-i hatállyal. A bázisadatokban tehát a magasabb árak az elmúlt évben csak április, május, június hónapokban mutatkoztak, ebben az évben viszont már január 1-től, a félévnek mind a hat hónapjában.

A Pannónia Szálloda és Éttermi Vállalatnál erőteljesebben érezte hatását a határizár, mivel a vállalatnak több a közepes árfekvésű szállodája. Tőkés relációban új tendenciára mutat az a jelenség, hogy a kereslet az olcsóbb szálláshelyek iránt nőtt, a drágább szálláshelyek iránt csökkent. A bevételek a forgalom csökkenése ellenére itt is emelkedtek, részben az előszezon kedvezményeinek révén, részben pedig különböző rendezvények, a külföldiek számára rendezett kirándulások, partik szervezése következtében. A vendégnapok száma a tárgyidőszakban 11%-kal emelkedett, részleteiben a szocialista vendégek által eltöltött vendégnapok száma 6%-kal

csökkent, tőkés viszonylatban viszont 30%-kal emelkedett és a belföldi vendégek kategóriájában is 12%-kal volt magasabb. A szállodai árbevételek 25%-kal emelkedtek, ezen belül a tőkés bevételek 45%-kal magasabbak. A kapacitás átlagos kihasználtsága 60,6% volt.

A **Budapesti Idegenforgalmi Igazgatóság** szálláshelyein 86 800 vendéget helyeztek el, 22%-kal kevesebbet, mint a bázisidőszakban. Vendégeink 663 200 vendégnapot töltöttek a szálláshelyeken, a vendégnapok száma 10%-kal csökkent. Bevételeink 3,2%-kal magasabbak, mint a bázisidőszakban. A forgalom csökkenését legjobban az autóbusz-körséta üzemeltető, a színház- és rendezvényjegyek eladása, az ajándékok és kiadványok értékesítése, valamint a játékautomaták üzemeltetése érezte. Jelentős mértékben emelkedett ezzel szemben az **idegenvezetési üzemeltető**, a menetjegy-szolgáltató, a valuta-devizá üzemeltető és a kiutaztatások forgalma.

A vendéglátóipari tevékenységet illetően: a felkészülési terv szerint januárban megnyílt a **Vörösvári úton** az **Óbuda** önkiszolgáló étterem, a **Batthyány téren** a **Metró** állomás közelében az **Angelika** espressó, a **Moszkva** téren pedig a kétszintes **Gomba** espressó. Mindhárom létesítmény megnyitása javítja a kiránduló forgalom ellátását is. Az **Alpári Gyula** utcában megnyílt a **Badacsony** borharapó, a **Károlyi Mihály** utcában a **Bajor-söröző**. A várban levő **Korona** cukrászdában irodalmi szalon nyílt, ahol idegen nyelvű irodalmi esteket rendeznek. A **Csemege Vállalat** újabb **Intertourist** boltot nyitott a **Nemzeti Szálló**ban. Az élelmiszerkereskedelmi vállalatok több új ABC áruházat helyeztek üzembe az év első felében és tervszerűen felkészültek az idegenforgalmi szezonra, a kijelölt üzleteket kiemelt áruellátásban részesítik. A várható áruellátást megfelelőnek ítélik meg, hasonlóan az elmúlt évhez, egy-egy árucikk tekintetében jobbnak is. Sörből, üdítő italokból a kínálat javul. A **fogyasztói érdekvédelem** szempontjából kívánatos a fogyasztókat megkárosítókkal szemben a szigorúbb felelősségrevonás.

Az ipari szolgáltatások területén megfelelően felkészültek a jelentkező fodrászati, kozmetikai, fényképezési, ruhatisztítási, méretes szolgáltatási igények kielégítésére.

A fürdőügyi felkészülésben megtörtént a nyári strandok felújítása, kedvezőtlenül hat azonban a **Gellért fürdő** üzemének szüneteltetése.

A közegészségügyi és járványügyi szervek — felkészülési terveik alapján — az előszezonban ellenőrizték a fővárosban levő szállodák élelmiszeri egységeit, a vendéglátóipari létesítményeket, az idényszerűen bérelt kollégiumok élelmiszeri blokkjait, campingeket, a budapesti pályaudvarokat, az idegenforgalmi szempontból jelentős sportlétesítmé-

nyeket, a nagy forgalmú strandokat és uszodákat, elvégezték a szálloda- és vendéglátóipari alkalmazottak, fizetővendéglátók szűrővizsgálatait és befejezték az üdülőterületek légy- és szúnyogirtását.

A közlekedési vállalatok az időjárás függvényében sűrítették járataikat a kiránduló és a strandforgalmat lebonyolító viszonylatokon, rendszeres turistavonalakat közlekedtetnek **Szentendrére**, **Gödöllőre**, **Ráckeve** és **Taksony** felé. Meg kell azonban jegyezni, hogy **már most túrhetetlen a zsúfoltság a Dunakanyar felé**, mind a **szentendrei** járatokon, mind pedig az új 11-es műút bevezető szakaszán is.

Az idegenforgalmi szezonban naponta átlag 1400 taxi és 150 túragépkocsi áll a közönség rendelkezésére az **Autótaxi Vállalattól**, a bérelhető személygépkocsik száma pedig mintegy 2000 db. Mivel az utóbbiak iránt a főszezonban nagyon nagy az érdeklődés, minden igényt nem tudunk kielégíteni. A **Volán Tröszt** ezért úgy intézkedett, hogy szükség esetén taxikat levizsgáztatnak és **átirányítanak** a bérelhető személygépkocsi-parkba. A töltőállomások és szervizállomások száma és hálózata ebben az évben újabb létesítményekkel bővült.

Az autóbusz közlekedésben a határzár éreztette hatását mind a menetrendszerinti és külön járatok tekintetében, mind pedig az úgynevezett kishatár-forgalomban.

Budapestet újabb járat köti össze **Bécs**, **Salzburgon** keresztül **München**nel, továbbá **Prágán** és **Drezdán** keresztül **Erfurttal**. Ebben az évben erőteljes a növekedés — a **jugoszláv** és **olasz** forgalom mellett — a ro-

mán viszonylatok csökkenésével a forgalom. **Bad szombatok** miatt az utazási igények megnövekedtek. A **Volán Tröszt** ebben az évben 420 új autóbust kapott, mivel a tavalyi szállítások áthúzódtak erre az évre. Az új, modern autóbuszok üzemeltetése jelentős mértékben javította az utazás kulturált-ságát.

A MALEV idegenforgalmi szolgáltatásai a határzár ellenére emelkedtek. Az év első felében mintegy tízezer külföldi turistát hoztak Budapestre, ezek a budapesti szállodákban mintegy 29 000 vendégnapot töltöttek el. A vendégek budapesti tartózkodását összekötik vidéki kirándulásokkal is. Az üzemeltető dollárbevételei 582 000 dollárra emelkedtek. Ebben az évben újabb járatot indítanak a tengerpartok felé és megindul a **közvetlen Budapest—Madrid** járat is. Ezen ösztönözve magyar turisták szervezett kiutaztatását.

A MAHART jelentős kiránduló forgalmat bonyolít le, mind a Dunakanyarban, mind az iskolai kirándulások kapcsán. A budapesti tartózkodás kellemes színfoltja: sétahajózás a Dunán. A forgalom nagyobb, mint az elmúlt év első felében, viszont a vállalat nehézségekkel küzd a kiöregedett hajóállomány szintentartása végett. A Budapest—**bécsi szárnyashajó** forgalma 20%-kal emelkedett. A kulturális szolgáltatásokat illetően a budapesti **Szabadtéri Színpadok** ez évi előadásai olyan rangos produkciókat tartalmaztak, mint a **Puskin műve** alapján, **Csenki Imre** zenéjével bemutatott „**Cigányok**” című népera, a Magyarországon először bemutatkozó **nápolyi San Carló Színház** előadásai, az **Ukrán Népi Együttes** fellépése stb. Az **Országos Filharmónia** a **Kiscelli múzeum** udvarán 11 hangversenyt a **Mátyás-templomban** 9 orgonaversenyt rendezett. A **Kör-színházban** bemutatták a török eredetű **Karagöz-játékot**. A **Folklor Centrumban** október közepéig 180 előadást tartanak. A **Budapesti Művészeti Hetek** rendezvényeinek fokozottabb, idegenforgalmi hasznosítását az **Idegenforgalmi Munkabizottság** külön is megtárgyalja. Véleményünk szerint minden lehetőség adott e nemzetközileg is számottevő rendezvények tervszerű értékesítésére.

Összefoglalásul: az idegenforgalmi szerveknél az a vélemény alakult ki, hogy az **első félévi lemaradás az év végéig még behozható**, hiszen Budapesten, az utóbbi évek tapasztalatai alapján a szezon október közepéig tart. A hátralevő időszakot kell jobban kihasználni, mind a szervező munkában, mind az értékesítésben; rugalmasabb árpolitikával, utószezoni kedvezményekkel, több és változatosabb programmal, rendezvénnyel.

Dr. Tóth Miklós

A SIÓTOUR hírei

A SIÓTOUR vendégforgalmát összesítő, július 31-ig szóló statisztikai adatok tanúsága szerint az **idén csökkent a Balaton déli partján pihenők száma**. Míg az elmúlt év azonos időszakában összesen 149 ezren üdültek a SIÓTOUR vendégként, az idén csak 145 ezren. Az **eltöltött vendégnapok száma mintegy 85 ezer nappal volt kevesebb: egymilliónyolcvankétezer**. Ebből 54 ezer külföldi 380 ezer napot pihent, (tavaly 66 ezer külföldi 458 ezer vendégnapot töltött el). **Össességében a vendégek száma a tavalyinak 97,7%-a, a vendégnapoké pedig az elmúlt évének 90,5%-a.**

A **campingekben idén 36 ezer külföldi pihent, tavaly 44 ezer**. A belföldiek 38 ezres száma viszont jóval meghaladja a tavalyi 28 ezres számot. A fizetővendégszobákban az idén 11 ezer külföldi és 42 500 belföldi bérelt helyet.